

Článek vysvětluje úlohu letectva za mírových a humanitárních operací a při řešení krizí v koaličním, resp. mezinárodním rámci, tvořeném státními orgány, ozbrojenými silami a nevládními organizacemi. Je určen nejen pro důstojníky letectva, ale také pro důstojníky zařazené do orgánů velení koaličních sil určených k mírovým a humanitárním operacím, kteří se podílejí na rozhodování o použití letectva za těchto operací.

Letectvo je schopno působit na všech úrovních celého spektra mírových a humanitárních operací. Každá z mírových a humanitárních operací má řadu specifických vojenských aspektů. Článek popisuje použití letectva při

- ☐ prevenci konfliktů,
- ☐ udržování míru,
- ☐ posilování míru,
- ☐ vytváření míru,
- ☐ a poskytování humanitární pomoci.

Prevence konfliktů

Prevence konfliktů je zaměřena na zachování stability a k předcházení vertikální a horizontální eskalace krizí. Prostředky k tomu jsou vedení dialogu, preventivní rozvinutí, operace pro vytváření míru (včetně dohod o kontrole zbraní) a sociální a kulturní aktivity. Vojenské možnosti budou použity pouze tehdy, když diplomatická anebo politická opatření pro prevenci konfliktu nebyla účinná.

Prevence konfliktů může zahrnovat:

- ☐ **pozorování**, jež přispívá ke včasnému varování o hrozícím konfliktu, což umožní přijmout diplomatická nebo vojenská opatření,
- ☐ **stabilizační opatření**, která sníží ohrožení v oblasti a mohou zahrnovat oznámení vojenského cvičení, vysílání skupin ke zjišťování situace anebo výměnu personálu pro vytváření vzájemné důvěry,
- ☐ **preventivní rozvinutí** vojenských jednotek v oblasti hrozícího konfliktu, což vyžaduje souhlas místních orgánů.

Prevence konfliktů je především diplomatickým procesem vedeným s cílem vyloučit eskalaci. Za takové situace je nutno vykonat kroky ke zvládnutí situace. Ozbrojené síly působí pro podporu civilních orgánů ve snaze zachovat mír. Je možno používat pozorovatele, družice, radary, průzkum aj., a to bez snahy o uplatnění dominantní role.

Letectvo v této fázi řešení krize může být velkým strategickým přínosem. Nebylo by správné rozvinout bojovou sílu letectva příliš brzy, protože by to mohlo být posuzováno jako hrozba

a eskalace. Avšak dobře vyvážená a přiměřená bojová síla může mít odrazující a odstrašující vliv na strany konfliktu. Musejí být připraveny plány pro skutečné rozvinutí letectva v případě eskalace krize do následné akutní fáze.

Při prevenci konfliktu je nutno pozorně sledovat strany konfliktu. Letectvo může být zasazeno ve velkém měřítku pro zásobování a rozdělování pomoci a prostředků a pro dopravu odborníků a vybavení pro zabezpečení civilních orgánů podílejících se na prevenci krize. V případě akcí stran v konfliktu může být žádoucí intervence.

Vedle použití základních zásad pro vojenskou akci je při použití letectva nutno splnit tyto podmínky:

- ☐ velení a řízení: koordinace a patřičné řízení všech aktivit letectva jsou důležité pro zajištění hospodárnosti úsilí a maximální efektivity,
- ☐ kombinace typů letadel: úkoly budou vyžadovat různé typy letadel, od dopravních letounů dlouhého doletu pro přepravu delegací, až po letadla schopná působit v ne snadném terénu a po vrtulníky pro pokrytí odlehlých oblastí.

Používání letectva je pružné a závisí na potřebě. Potřebné prostředky je možno neustále přizpůsobovat. Je nezbytná koordinace se současnými humanitárními úkoly. Civilní orgány mohou vyvíjet rozsáhlé úsilí s využíváním charterových letů. Taktickou dopravu může zabezpečovat hostitelská země. Když neexistuje civilní doprava, mohou leteckou dopravu zajistit země podílející se na vyjednávání.

Koncepce operací musí odpovídat podmínkám, které zajistí stabilitu, nebo které umožní dohodnout přijatelnou mírovou formuli. Pozorovatelé a monitorovací orgány mohou být velkým přínosem přesahujícím výdaje s nimi spojené. Používání letectva je méně důležité, avšak musí být operačně a logisticky připraveno pro rychlou eskalaci krize.

Při zpracování koncepce operací je nutno mít na mysli tyto aspekty:

- ☐ pravidla zasazení,
- ☐ poskytování letecké přepravy,
- ☐ poskytování spojení v prostoru operací,
- ☐ zabezpečení,
- ☐ udržení pružných a pohotových operací,
- ☐ optimalizace velení a řízení.

Ve stadiu prevence nemusejí být do mírového procesu zapojeny všechny druhy ozbrojených sil, ačkoli musejí být zpracovány plány pro jejich použití v případě eskalace krize. Ke sledování jednání a poskytování rad civilním orgánům budou pravděpodobně zařazeni jednotliví důstojníci druhů ozbrojených sil. Letectvo může strategickou a taktickou přepravou poskytovat významné možnosti, zvláště za situací, kdy je nedostatek času.

Závěr. Při prevenci konfliktů je pravděpodobné, že diplomatická jednání a opatření budou mít přednost před vojenskou akcí. Vojenské síly budou pravděpodobně použity ke zvýšení stability a poskytování pomoci a ochrany. Letectvo bude mít podpůrnou úlohu při zvyšování rychlosti, jíž může být dosahováno dílčích politických cílů a rozdělována pomoc. Tato část operací je důležitá pro plánovací cyklus a vojenské síly musejí být připraveny rychle reagovat na každou eskalaci, přičemž si musejí zachovat dominantní přítomnost.

Udržování míru

Udržování míru spočívá v zabraňování, zmírňování anebo ukončení nepřátelství mezi státy nebo uvnitř států. Zahrnuje zasazení vojenských sil v daném prostoru. Přejít k udržování míru znamená důležitou změnu v povaze krize. Vojenské síly musejí jednat s formálním souhlasem dotčených stran. Jestliže strany nedodrží dohody, eskalace k udržování míru může být nezbytná.

Udržování míru může zahrnovat zajištění svobodného používání mezinárodních vod a mezinárodního vzdušného prostoru. Udržování míru může následovat po prevenci konfliktu a může zase vést k posilování míru a zároveň k humanitárním operacím včetně evakuace. Důležitým úkolem bude přítomnost vojenských sil pro zabránění vzniku násilí.

Úkolem letectva nebude hrát rozhodující úlohu při udržování míru jako při posilování míru. Bojové použití letectva by mohlo být posuzováno jako provokace, a proto se bude řídit politickými, vojenskými a geografickými faktory.

Nicméně bude úkolem rozšířené používání taktické přepravy pro dosažení pružnosti pozemních sil, podpora poskytovaná

- ☐ vrtulníky pro zajištění rychlého zákroku pozemních sil,
- ☐ snímkový a elektronický pozorování pro monitorování
- ☐ aktivit proti sobě stojících stran, vytváření vzdušných velitelských a řídicích stanovišť pro usnadnění koordinace, jakož i pohotovost letounů protivzdušné obrany a letounů pro ofenzivní podporu pozemních sil pro případ eskalace.

K úspěchu přispívá řada faktorů:

- ☐ vhodná pravidla zasazení,
- ☐ disponibilita dobře připravených a vycvičených jednotek,
- ☐ přístup do prostoru operací,
- ☐ patřičný výcvik pro klima a terén,
- ☐ doplňování zdrojů,
- ☐ získávání a upřesňování průzkumných údajů.

Vojenská zasazení se budou s největší pravděpodobností uskutečňovat v mezinárodním rámci a národní kontingenty musí být komplementární. Avšak některé kontingenty mohou být podmíněny přáním získat vliv na vyšší stupně mezinárodní struktury velení, nebo prostým výběrem použitelnosti. Proto může být určitá duplicita prostředků nevyhnutelná. Udržování míru bude vytvářet vysokou potřebu strategické a taktické letecké přepravy pro zajištění pružnosti pozemních sil a pro vytvoření možnosti „násobitele síly“.

Průzkum a včasné varování musejí být rozšířeny pro zajištění soustavných průzkumných údajů, přičemž přímá letecká podpora musí být viditelně připravena, aby zajišťovala zřejmé odstrašování od eskalace. Protivzdušná obrana bude nezbytná, jestliže proti sobě stojící strany mají věrohodnou schopnost narušovat letecké operace, a letecké síly musejí být patřičně zajištěny spolehlivou pozemní obranou a pozemní protivzdušnou obranou.

Zásada převahy při eskalaci je velmi důležitá, aby vojenské síly byly schopny pokračovat v operacích proti opozici. Vojenské síly musejí mít, a musí být zřejmé že mají schopnost eskalovat dále a rychleji než domorodé síly. Převaha při eskalaci nesmí být v rozporu se zásadou proporcionality a nejlépe se jí dosáhne otevřeným plánováním zasazení, diplomatickým jednáním

a tím, že se proti sobě stojícím stranám dá jasně na vědomí, že převaha při eskalaci je možná. Převahy při eskalaci se nejlépe dosáhne, když jsou soupeřící strany přesvědčeny, že každé rozšíření agresivního chování proti mezinárodním silám by bylo kontraproduktivní.

Důležitými faktory jsou:

- ☐ plánování zasazení pro posilování míru,
- ☐ plánování zasazení pro bojové použití letectva,
- ☐ podpora mírových jednání,
- ☐ jasné struktury velení a řízení,
- ☐ jasné směrnice o vojenských cílech,
- ☐ bezpečnost vojsk pro udržování míru,
- ☐ logistická podpora vzdálených operací,
- ☐ vojenské možnosti domorodých sil.

Závěr. Operace pro udržování míru musejí mít pověření, jasné politické a vojenské cíle, podle nichž je možno hodnotit vojenský požadavek pro použití vojenské síly i použití vojenské síly, a souhlas zúčastněných stran. Aby byly rozvinuty síly dostatečné pro dosažení politických cílů, bude obvykle nutno působit jako součást existující aliance anebo nějaké účelové koalice. Převaha při eskalaci je nezbytným předpokladem pro úspěšnou operaci pro udržování míru. Letectvo má důležitou podpůrnou, průzkumnou a odstrašovací úlohu při podpoře operací k udržování míru. Vysoká pohyblivost, nepřetržité pozorování, rychlá a přesná palebná podpora a převaha ve vzduchu umožňují zasadit minimální počet pozemních sil, a to při zajištění zvýšené úrovně jejich ochrany, a napomáhají při prevenci eskalace konfliktu domorodými silami.

Posilování míru

Operace pro posilování míru jsou zaměřeny na přítomnost vojsk, embargo, blokádu, nátlak, stálá donucovací opatření a intervenci. Jsou to akce podle hlavy VII Charty Spojených národů využívající vojenské prostředky pro obnovení míru v oblasti konfliktu. Operace pro posilování míru mohou být rozděleny na operace vně území protivníka a na operace na území protivníka.

Letectva se v operačním smyslu zpravidla netýkají tyto druhy vojenských operací pro posilování míru: přítomnost vojsk, embargo, blokáda a nátlak, protože tyto operace jsou vedeny vně území protivníka. Avšak je nutno brát v úvahu potenciál strany účastnící se konfliktu ovlivňovat operaci (ofenzivní letectvo, taktické balistické rakety, pozemní protiletadlové rakety dalekého dosahu).

Když se letectvo používá na území protivníka, nebo když je tam umístěno, jeho použití bude ovlivněno povahou nebo charakteristikami konfliktu (konvenční - subkonvenční). To je případ průvodních nátlakových opatření a intervence. Když je povaha konfliktu charakterizována jako konvenční, letectvo, jež je omezováno pouze technickými vlastnostmi, může být zasazeno pro téměř všechny úkoly. Když na druhé straně je konflikt charakterizován jako subkonvenční, pak je nutno posoudit situační omezení pro použití letectva. Formulace jasné představy o specifických okolnostech bude důležitá pro úspěch a pouze potom bude možno posuzovat úlohu letectva v kontextu jeho předností a omezení.

Když se ujasní povaha a specifické okolnosti oblasti, v níž mají být vedeny operace pro posilování míru, je možno přijmout rozhodnutí o tom, jaké úkoly bude plnit letectvo v souladu s vydaným pověřením.

Letecké operace pro posilování míru v konvenčním konfliktu budou velmi pravděpodobně zahrnovat všechny tradiční prvky letecké války, tj.:

- ☐ operace proti letectvu a kosmickým prostředkům,
- ☐ strategické ofenzivní operace, rozvrácení a operace přímé letecké podpory,
- ☐ letecká přeprava, doplňování paliva za letu, elektronický boj, psychologické operace, pozorování, včasná výstraha a průzkum,
- ☐ vyčlenění, provoz a obrana základen, logistické zabezpečení a podpora kosmickými prostředky.

Všeobecně řečeno, nepokoje, sabotáž, terorismus, povstání, spiknutí a ozbrojený konflikt mají specifické nekonvenční charakteristiky, za nichž jsou prováděny operace pro posilování míru. Těchto pět oblastí konfliktu obvykle nepřipouští přímé použití palebné síly, nebo zahrnuje jen omezené přímé použití palebné síly. Úloha letectva bude zahrnovat spíše jen podpůrné úkoly a nikoli přímé bojové úkoly.

Hlavní **úkoly letectva** v těchto konfliktech, většinou nekonvenčních, budou tyto:

- ☐ operace proti letectvu,
- ☐ přímá letecká podpora a rozvrácení sil protivníka,
- ☐ psychologické operace, pozorování, včasné varování, průzkum, letecká přeprava včetně doplňování paliva za letu,
- ☐ operace bojové podpory,
- ☐ vyčlenění, provoz a obrana základen a logistické zabezpečení.

Úloha letectva v operacích na posilování míru může být ovlivňována zvláště politickými a vojenskými omezeními, infrastrukturálními, geografickými a klimatickými podmínkami jakož i metodami (charakteristikami) operace stran zúčastněných v konfliktu.

V souhrnu může být použití letectva za operací pro posilování míru zaměřeno na všechny prvky letecké války. Metoda a míra jeho použití mohou, na rozdíl od letecké války za operací kolektivní obrany, být značně ovlivněny politickými cíli operací na posilování míru. V důsledku toho nemohou být doktríny, zásady a postupy pro použití letectva automaticky považovány za použitelné v operacích pro posilování míru. Kromě toho, tradiční doktrína a postupy letecké války nemohou být ve všech případech vhodné pro nové operační a taktické postupy jako embargo, prosazování bezletových pásem, blokáda, podpora humanitárních operací a přímá podpora sil pro posilování míru v hloubce. Udržování politické nadvlády a vyloučení vedlejších škod jsou důležitými faktory.

Existuje řada operačních požadavků, které spolu s výše popsanými charakteristikami letectva mohou být považovány za faktory operačního úspěchu:

- ☐ **Pravidla zasazení.** Politicky dohodnutá pravidla zasazení jsou důležitá pro úspěch operací.
- ☐ **Přípravenost.** Nejlepším způsobem pro přípravu operací pro posilování míru v pravidelných anebo nepravidelných konfliktech je vybrat vojenský personál a jednotky nejlépe vhodné pro působení v těchto zvláštních druzích konfliktů.

Zvláště v subkonvenčních podmínkách to vyžaduje vhodné jednotky pro „speciální letecké operace“.

Kombinace zbraní je potřebná, aby mohla být přizpůsobena různým situacím. Jinými slovy, kombinace zbraní musí být upravena pro požadované operace, přičemž je nutno mít na mysli těžiště, proti nimž bude použita především. Proto se musí skládat ze zbraní vzduch-vzduch, vzduch-země a z pozemních, letounových anebo kosmických senzorů ve správné kvalitě a kvantitě. Přesná řízená munice a pozemní anebo letounové lasery pro označování cílů jsou zvláště důležité vzhledem ke skutečnosti, že v subkonvenčních konfliktech efektivní přímá letecká podpora značně závisí na schopnosti rozlišovat mezi civilními osobami a vojáky na zemi. V důsledku toho je možno nežádoucím vedlejším škodám předcházet používáním přesné řízené munice nebo přesných systémů pro dopravu munice.

Avionika. Operace pro posilování míru mohou být vedeny po 24 hodiny denně a to vyžaduje tomu odpovídající možnosti letectva. Proto musí být letectvo schopno působit za všech povětrnostních podmínek. Ofenzivní letecké operace vyžadují schopnost působit v noci a za každého počasí.

Velení a řízení. Úspěšné operace pro posilování míru za pravidelných i nepravidelných podmínek vyžadují spolehlivé prostředky pro rozpoznávání a prostředky velení a řízení k získávání informace. To zahrnuje následný přenos, porovnávání, hodnocení a předávání informace ve formě bojových rozkazů a nařízení. Pouze tímto způsobem je možno uskutečňovat úzkou koordinaci a efektivní velení a řízení. Spolehlivý spojovací a informační systém složený z kosmických, letounových, pozemních a námořních senzorů a prostředků je nezbytný pro získávání a předávání informace.

Vzhledem ke zvláštnostem zasazení letectva v operacích pro posilování míru je ustanoven velitel letecké složky kombinovaných/spojených sil. Zasazená složka systému velení a řízení letectva je nedílnou součástí struktury velení a řízení aliance a musí hrát svou specifickou úlohu. Tato struktura a její prostředky musejí být specificky upraveny pro případy, kdy pevná pravidla zasazení vyžadují podrobné politické rozhodování. Pro letecké operace musí být používána základní zásada centralizovaného řízení a decentralizovaného provádění všude, kde to situace dovoluje. To zase vyžaduje rozumný úsudek a iniciativu v rámci stanovených cílů.

Prostředky. Jednou z nejdůležitějších podmínek pro úspěšné operace pro posilování míru je disponibilita vojenských prostředků přizpůsobených typu vojenské operace, k níž pravděpodobně dojde. Kromě toho, tyto prostředky musejí být vhodné pro zasazení v konfliktech, které jsou svou povahou nebo charakteristikami konvenční a subkonvenční. Prostředky letectva, které mohou přispět k rozvinutí za obou charakteristik, jsou: stíhací letouny, dopravní letouny (přednostně s krátkým vzletem a přistáním, schopné působit v neupraveném terénu), bojové a dopravní vrtulníky, ultra lehká letadla, bezpilotní letadla, letounové systémy velení a řízení, pozorovací a průzkumné letouny a kosmické informační, spojovací a navigační systémy. Za subkonvenčního konfliktu se může zvýšit požadavek ochrany dopravních letadel (včetně vlastní ochrany). Rovněž je možné zasazení pozemní protivzdušné obrany.

Během účasti v operacích pro posilování míru může vzniknout hrozba proti spojeneckým anebo národním důležitým prostorům a objektům. Tato hrozba by mohla zahrnovat použití zbraní hromadného ničení a jejich nosičů. Alternativně může tato hrozba eskalovat a v takovém případě nelze vyloučit použití taktických balistických raket. Tyto rakety by mohly ohrozit vlastní vojenské síly nebo vlastní důležité objekty, a proto bude nezbytné zasadit ofenzivní letecké prostředky a pozemní systémy protivzdušné obrany. Vhodné možnosti zahrnují „roz-

šířenou protivzdušnou obranu“ důležité oblasti anebo objektovou obranu, např. ochranu letectva umístěného na předsunutých operačních základnách. Až dosud byly pouze pozemní protiletadlové raketové systémy s omezenou možností působit proti taktickým balistickým raketám schopny poskytovat ochranu proti taktickým balistickým raketám. Pozornost musí být věnována přepravitelnosti mobilních systémů protivzdušné obrany, zvláště jejich složek velkých rozměrů a velké hmotnosti.

Koncepce operací. Úspěch koncepce operací závisí na mnoha faktorech, z nichž nejdůležitější jsou tyto:

- ☐ příprava, tj. stanovení cílů, uspořádání velení a řízení, pravidla zasazení atd.,
- ☐ zjištění těžišť,
- ☐ stanovení priorit,
- ☐ využití možností,
- ☐ použití letectva v souladu se situací s maximální přesností a s vyloučením vedlejších škod,
- ☐ vytvoření příznivé vzdušné situace,
- ☐ minimalizace vyhlazování,
- ☐ zachování účinného působení,
- ☐ udržení pružnosti a rovnováhy,
- ☐ efektivní velení a řízení,
- ☐ logistická podpora.

Posilování míru vyžaduje zasazení zbraňových systémů na všech úrovních vojenské síly. Vojenská operace, která má být provedena, a specifické okolnosti, které provázejí mírovou operaci, určují úkoly letectva a způsob, jakým má být letectva použito. Budoucí operace na posilování míru jsou charakterizovány mnohotvárným a složitým prostředím, v němž bude operace vedena. V souladu s pružností může být letectvo optimálně použito, jestliže bude zasazeno podle svých víceúčelových možností. To poskytuje veliteli letecké složky kombinovaných spojených sil pružnost pro přizpůsobení rychle se měnícím situacím.

Níže uvedené aspekty zasluhují v koncepci operací další pozornost:

Operace proti letectvu. V každém konfliktu má velký význam získání převahy ve vzduchu nebo minimálně vytvoření příznivé vzdušné situace. Ofenzivní operace proti letectvu nejsou zřejmým úkolem v konfliktech charakterizovaných jako nepravidelné, jestliže strany konfliktu nemají k dispozici letectvo a protiletadlovou infrastrukturu. Ofenzivní operace proti leteckému potenciálu protivníka a systému velení a řízení mohou být vedeny, když je to přípustné. V zásadě, jakmile byla vytvořena příznivá vzdušná situace, každá pozemní operace pro posílení míru může být, jestliže to okolnosti připouštějí, podporována ze vzduchu. Defenzivní operace proti letectvu, protože nemají provokativní ráz, značně přispívají k vytvoření příznivých podmínek pro mírové vyřešení konfliktu.

Obraz vzdušné situace. Je důležité v pravidelných i nepravidelných konfliktech vytvářet obraz zjištěné vzdušné situace pro celý region konfliktu. Systém velení a řízení musí umožňovat interoperabilitu různých zařazených národních systémů a efektivní vedení operací podle přesných pravidel zasazení.

Získávání informací. Disponibilita přesného průzkumu zaměřeného na získávání včasných informací o bojových sestavách protivníků je nezbytná pro správné hodnocení možností a záměrů a pro plánování vlastních operací. Vojenské a civilní senzory budou musít shro-

mažďovat všechna potřebná data. Bude nezbytné používání leteckých anebo kosmických průzkumných systémů. V pravidelném konfliktu je možno používat údajů pozorování a průzkumových a zpravodajských údajů v zájmu kolektivní obrany. V nepravidelném konfliktu, kde nemusí existovat bojová sestava protivníků, bude získávání požadované informace mnohem nesnadnější a problematičtější.

Přímá a nepřímá podpora pozemních sil. Operace proti pozemním a námořním silám mohou být prováděny pro podporu akcí na souši a na moři. Požadavek bude záviset na disponibilitě vhodných zbraní pozemních sil aliance. V závislosti na povaze konfliktu lze předpokládat, že přímá letecká podpora bude vyžadována na krátkou výzvu a v různých místech. Častým problémem je, že strany konfliktu jsou často rozmístěny v oblastech, kde se nachází také civilní obyvatelstvo. Účinná přímá letecká podpora je možná, když je k dispozici podrobná informace v téměř reálném čase týkající se situace a když je možná přímá koordinace mezi vojenskými a civilními orgány při plánování leteckých operací a řízení útoku. Při provádění přímé podpory pozemních sil je nutno udržovat vedlejší škody na nejnižší možné úrovni.

V rozsáhlém spektru pravidelných konfliktů – jako je tradiční kolektivní obrana – je rozvrácení nepřátelských sil v hloubce mnohem účinnějším způsobem pro podporu pozemních sil než poskytování podpory na bojišti. Avšak efektivní rozvrácení bude vyžadovat dlouho trvající letecké operace, aby bylo dosaženo měřitelných výsledků.

Strany v nepravidelném konfliktu normálně nepoužívají pravidelné a stálé zásobovací linie. Výsledkem je, že rozsáhlé operace na rozvrácení zápolí nelze očekávat a že budou prováděny v případě potřeby. Tak tomu je, když se povaha konfliktu změní z nepravidelného na pravidelný konflikt. Operace na rozvrácení jsou značně závislé na disponibilitě podrobné informace v reálném čase.

Koordinace. Operace na posilování míru v pravidelných a nepravidelných situacích budou zahrnovat úzkou spolupráci s pozemními silami. Tak je tomu zvláště tehdy, když se přímá letecká podpora stane primárním úkolem. Kromě toho je možno používat pozemních předsunutých leteckých návodčích. Koordinace vyžaduje zařazení leteckých styčných důstojníků na všech vhodných stupních.

Závěr. Úloha letectva v operacích na posilování míru v konfliktu pravidelné povahy je značně podobná úloze Severoatlantické aliance za kolektivní obrany. Avšak je nutno posoudit zcela specifické charakteristiky v nových oblastech zasazení, jako je podpora embarga, a to podle přísných pravidel zasazení. Úloha letectva v operacích na posilování míru za konfliktu nepravidelné povahy může nabýt formu jak přímého použití palebné síly, tak podpůrné úlohy. Špičková technologie a moderní zbraňové systémy a technologie však nebudou vždy nejvhodnějšími prostředky pro zasazení v subkonvenčním konfliktu. Pro efektivní přímou palebnou podporu a pro prevenci vedlejších škod bude pro úspěch nezbytné použití přesných řízených zbraní.

V leteckých operacích velkého rozmachu pro posilování míru bude systém velení a řízení musit odpovídat časovým požadavkům pro důležitá rozhodnutí týkající se zasazení a pro rozmanité taktické a operační úkoly. Struktury sil musejí být upraveny tak, aby splňovaly požadavky subkonvenčního konfliktu. Je nutno posoudit ustanovení velitele kombinované společné letecké složky, jak bylo předvídáno v koncepci kombinované společné úkolové skupiny.

To bude vyžadovat vhodně vybavené a vycvičené skupiny, organizované podle zásad pro „speciální operace“, které se budou zabývat plánováním, organizací a prováděním operací za subkonvenčních konfliktů.

Vytváření míru

Vytváření míru je dlouhodobý politický proces zahrnující úsilí o zjištění a podporu těch struktur, které mají tendenci upevňovat mír a dosahují pokroku ve smyslu důvěry a soužití mezi lidmi. Opatření mohou zahrnovat odzbrojení stran, které dříve proti sobě bojovaly, obnovení pořádku, dohled na zbraně a jejich možné zničení, repatriaci uprchlíků, poradenství a výcvik pro bezpečnostní personál, podporu úsilí pro ochranu lidských práv, monitorování voleb a reformu nebo posilování vládních institucí.

Úkoly mohou zahrnovat pozorování a průzkum pro zajištění, že různé strany budou dodržovat podepsané dohody. V této fázi mohou být velmi důležité doprava uprchlíků a jiných kategorií osob a doprava materiálu. Také mohou být požadováni specialisté pro pomoc při budování obranné organizace založené na demokratických ideálech a na etice. Úkoly vojenské a civilní organizace musí zahrnovat systém uspořádání vzdušného prostoru a schopnost střežení a pozorování vzdušného prostoru. Souhlas všech stran zapojených do konfliktu je nezbytný pro zavedení procesu vytváření míru.

Prostředky. Pro pozorování a průzkum vzdušného prostoru jsou nezbytné družice, palubní výstražný a řídicí systém (AWACS) a průzkumné letouny. Úkoly letecké dopravy budou vyžadovat strategické a taktické prostředky, jakož i vrtulníky.

Koncepce operací. Vytváření míru je především politickým procesem. Avšak určitá vojenská pomoc může být požadována pro specifické výše uvedené úkoly. Vojenské úsilí musí být považováno za nedílnou součást celkového dlouhodobého politického plánu pro danou oblast.

Koordinace. Od letců zapojených do procesu vytváření míru se bude požadovat, aby úzce spolupracovali s civilními orgány (místní vládní orgány a mezistátní a nevládní organizace) a aby respektovali vedení ze strany politických orgánů.

Závěr. Vytváření míru je především politickým procesem zahájeným pro posílení struktur nezbytných pro vytvoření skutečné demokracie a trvalého míru mezi dřívějšími bojujícími stranami. Letectvo může k tomu procesu přispívat poskytnutím pozorovacích a průzkumných prostředků, prostředků letecké dopravy a zkušených letců jako instruktorů a pozorovatelů.

Humanitární operace

Humanitární operace jsou vedeny pro odstranění lidského trpení, zvláště za okolností, kdy jsou odpovědné orgány v oblasti neschopné nebo možná neochotné poskytovat přiměřenou podporu obyvatelstvu. Zahrnuje také pomoc uprchlíkům a vyhnancům.

Humanitární operace mohou zahrnovat evakuaci osob v důsledku používání násilí stranami bojujícími v oblasti. Jinými velkými úkoly jsou přeprava zásob do ohrožených oblastí a evakuace nekombatantů. Když humanitární operace vyplývají z ozbrojených konfliktů mezi státy nebo uvnitř států, může letectvo přispívat ke kombinovaným anebo společným operacím zahájeným pro kontrolu oblasti a pro ochranu zásobovacích cest a bezpečných oblastí pro usnadnění humanitární operace. Úkoly letectva za těchto okolností mohou zahrnovat celé spektrum (taktických) leteckých operací od defenzivních operací proti letectvu až po ofenzivní leteckou podporu. Další úkoly mohou zahrnovat pátrání a záchranu, udržování a provoz letišť a uspořádání vzdušného prostoru.

Požadavky na použití letectva za humanitárních operací zahrnují:

- ❑ jasné a přesné politické pověření pro operaci, zvláště se zřetelem k použití síly, která může být ke splnění úkolu potřebná,
- ❑ řízení se zřetelem ke spolupráci s mezinárodními a nevládními organizacemi a
- ❑ podrobnou koordinaci s pozemními a námořními silami zapojenými do této operace.

Prostředky. Humanitární operace budou klást velké požadavky na strategické a taktické letecké dopravní prostředky. Za některých situací mohou existovat další specifické požadavky na letouny s krátkým vzletem a přistáním pro úkoly v odlehlých oblastech bez složitého vybavení. Také vrtulníky budou hrát důležitou úlohu. Když jsou pro podporu humanitárních operací nutné bojové operace, mohou být požadovány letouny specializované pro útoky na pozemní cíle a protivzdušná obrana. Pozemní protivzdušná obrana může být nutná k ochraně důležitých prostorů a objektů proti leteckým útokům. Mohou být potřebné také prostředky pro vzdušné pozorování a průzkum.

Koncepce operací. Humanitární operace mohou být rozděleny do tří odlišných případů v závislosti na politické situaci v oblasti:

- ❑ **Případ I:** Místní vládní orgány jsou ochotny podporovat operaci, avšak existuje nedostatek potřebných možností jako infrastruktura pro poskytování služeb obyvatelstvu. Letectvo bude plnit hlavně úkoly letecké dopravy a přispívat k celkovému rozdělování zásob. Strategické prostředky letecké dopravy mohou být používány k přemístění zásob do prostoru operace a taktické prostředky letecké dopravy, včetně vrtulníků, mohou být používány k rozdělování v oblasti operace.
- ❑ **Případ II:** Místní vládní orgány jsou ochotny operaci podporovat, avšak opoziční politické skupiny a frakce používají násilí, aby tomu zabránily.

Za operace podle Případu II musí být celkový „plán operace“ založen na spolupráci s přátelsky nakloněnými místními vládními orgány. Avšak nestabilní podmínky způsobené opozičními politickými skupinami a frakcemi mohou vyžadovat použití síly k zavedení nezbytné vojenské kontroly v oblasti. Neúspěch při zavedení této kontroly může způsobit zmaření celé operace. Ochrana zásobovacích cest a vytvoření bezpečných oblastí mohou být nezbytné pro celou dobu operace. Za této situace bude letectvo přispívat k přepravě zásob, jak je to popsáno pro Případ I. Kromě toho může být letectvo používáno k evakuaci osob, k ochraně zásobovacích cest a k ochraně bezpečných oblastí. V závislosti na místním leteckém a pozemním ohrožení to může zahrnovat defenzivní operace proti letectvu a doprovod pro ochranu vlastních sil, jakož i přímou leteckou podporu.

- ❑ **Případ III:** Jak místní vládní orgány, tak opoziční politické skupiny a frakce mají vůči operaci nepřátelský postoj.

Za operace podle Případu III musí být celkový plán operace založen na předpokladu, že před zahájením humanitární operace jako takové je nutno zřídit vojenskou kontrolu oblasti. Jakmile je toho dosaženo, může započít humanitární operace s použitím mezinárodní a nevládní infrastruktury v oblasti, aby byl zajištěn rámec pro potřebné akce. Letectvo může být použito v počáteční fázi pro zavedení vojenské kontroly oblasti vedením operací proti letectvu

a vysazením bezpečnostních sil ze vzduchu. Během fáze humanitární operace může letectvo přispívat stejným způsobem, jak je to popsáno pro Případ II.

Koordinace. Ve všech případech se budou požadavky na logistickou podporu měnit podle počtu a druhů použitých leteckých prostředků, vzdálenosti od domácích základen, infrastruktury v oblasti operace, podpory ze strany hostitelského národa a podobných faktorů. Kromě toho všechny případy vyžadují společný a kombinovaný plán operací, který integruje všechny vojenské prostředky zapojené do operace, jakož i požadavek koordinace vojenského úsilí s civilními organizacemi. Toto není nutně omezeno na státy NATO. K těmto organizacím mohou patřit: organizace zabývající se pomocí při pohromách a rozvojovými projekty v oblasti a mezivládní a nevládní organizace. Spolupráce mezi civilními organizacemi musí být založena na pružných postupech, které mohou být přizpůsobeny rozmanitým scénářům.

Závěr. Letectvo může přispívat k humanitárním operacím, především poskytováním strategické a taktické letecké dopravy. Avšak jestliže existuje opozice ze strany místních vládních orgánů anebo politických skupin anebo frakcí, mohou být nezbytné rozsáhlejší úkoly letectva, možná ve spojení s jednotkami jiných druhů ozbrojených sil, aby byly vytvořeny požadovaná vojenská kontrola v ohrožené oblasti a komunikace do oblasti a z oblasti. Účelem musí být vytvořit příznivé podmínky pro humanitární operaci, nikoli vynucovat politické řešení. Humanitární operace musejí být vedeny v úzké koordinaci s civilními orgány a mezivládními a nevládními organizacemi.

Celkový závěr

Letectvo může být efektivní během pravidelných i nepravidelných konfliktů. Letectvo může působit na každé úrovni spektra mírových a humanitárních operací. Ve většině případů letectvo slouží k podpoře a vytváření podmínek. Zasazení letectva pro bojovou úlohu v případě prevence konfliktu, udržování míru a humanitárních operací je méně pravděpodobnou možností. Tím větší je důležitost taktické a strategické letecké dopravy a získávání zpravodajských údajů. Bojové možnosti musejí být okamžitě k dispozici pro odstrašování a pro dosažení převahy při eskalaci. Ve všech případech je nezbytné jasné politické pověření (mandát). Důležité jsou také jasná pravidla zasazení, jednotné velení a schopnost udržovat účinnost, aby bylo možno získat maximální výhody z pružnosti letectva a zároveň vést současně několik těchto operací v témže prostoru.

(nast.)

Pramen:

Doktrína Královských holandských vzdušných sil.